

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	19
Rozdział pierwszy	
Pojęcie i istota samorządu terytorialnego	21
1. Wprowadzenie	21
2. Podmiot samorządu	24
3. Przedmiot samorządu.....	27
4. Zadania samorządu.....	31
5. Nadzór nad samorządem	33
6. Samorząd a autonomia	34
Rozdział drugi	
Kształt oraz funkcjonowanie polskiej administracji terenowej w latach 1918–1939	39
1. Organy administracji rządowej o kompetencjach ogólnych.....	39
2. Pojęcie i istota samorządu terytorialnego.....	46
3. Samorząd terytorialny w Polsce lat 1918–1939	50
Rozdział trzeci	
Samorząd terytorialny w polskich konstytucjach	57
1. Okres 1918–1939	57
2. Okres 1944–1950	60
3. Okres 1990–1997	63
A. Podmiot samorządu	65
B. Przedmiot samorządu.....	66
C. Zadania samorządu terytorialnego	70
D. Nadzór nad samorządem terytorialnym	74

Rozdział czwarty

Struktura organizacyjna gminy	77
1. Koncepcja gminy samorządowej.....	77
2. Formy demokracji bezpośredniej.....	81
A. Konsultacje	82
B. Referendum gminne	83
3. Organy gminy	89
A. Rada gminy.....	89
Status prawny radnego	91
Organizacja wewnętrzna rady gminy.....	100
Sesje rady	102
Komisje	103
Odwołanie rady gminy przed upływem kadencji.....	107
B. Wójt (burmistrz, prezydent miasta)	108
Odwołanie wójta przed upływem kadencji	110
Odwołanie wójta przed upływem kadencji z powodu nieudzielenia absolutorium.....	111
Odwołanie wójta przed upływem kadencji z powodu nieudzielenia wotum zaufania.....	113
Odwołanie wójta przed upływem kadencji z innej przyczyny niż nieudzielenie absolutorium	117
Inne przyczyny wygaśnięcia mandatu wójta.....	119
Skarbnik gminy	125
Urząd gminy.....	125
Inne jednostki organizacyjne	127
Jednostka budżetowa	130
Zakład budżetowy	135
Spółki jako forma działalności gospodarczej gminy	140
Komunalne jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną ...	144
4. Jednostki pomocnicze gmin	147
A. Sołectwo	148
B. Dzielnica (osiedle)	153
5. Klasyfikacja zadań rady gminy	155
A. Kompetencje ustrojowe i organizacyjne	155
B. Kompetencje gospodarczo-majątkowe.....	156
C. Kompetencje finansowe.....	157
D. Kompetencje administracyjne.....	158
E. Kompetencje lokalno-porządkowe	158
F. Nadawanie honorowego obywatelstwa gminy.....	158
G. Stanowienie aktów prawa miejscowego	158
H. Kompetencje kontrolne i nadzorcze	159
I. Kompetencje procesowe	160

Rozdział piąty

Ustrój powiatu	161
1. Koncepcja powiatu samorządowego.....	161
2. Formy demokracji bezpośredniej.....	163
A. Konsultacje.....	164
B. Wybory.....	165
C. Referendum powiatowe.....	165
3. Organy powiatu.....	166
A. Rada powiatu.....	166
Status prawny radnego.....	168
Organizacja wewnętrzna rady powiatu.....	169
B. Zarząd powiatu.....	172
Starosta.....	176
Sekretarz i skarbnik powiatu.....	181
Starostwo powiatowe.....	181
Jednostki organizacyjne powiatu, powiatowe służby, inspekcje i straże.....	182

Rozdział szósty

Miasto na prawach powiatu	185
1. Struktura organizacyjna miasta na prawach powiatu.....	185
A. Uwagi ogólne.....	185
B. Koncepcja miasta na prawach powiatu.....	188
Upodmiotowienie miasta na prawach powiatu.....	188
Osobowość prawna.....	189
Zadania miasta na prawach powiatu.....	190
Statut.....	195
Nadzór.....	196
Formy demokracji bezpośredniej.....	196
Organy miasta na prawach powiatu.....	196
C. Rada miasta na prawach powiatu.....	197
Zadania rady miasta.....	198
Tryb podejmowania uchwał.....	201
Status prawny radnego.....	201
Prezydent miasta na prawach powiatu.....	202
Urząd miasta.....	205
Inne jednostki organizacyjne.....	205
Jednostki pomocnicze miasta na prawach powiatu.....	206
Formy współdziałania miast na prawach powiatu.....	206

Rozdział siódmy

Struktura organizacyjna województwa samorządowego	209
1. Region samorządowy.....	209
2. Pojęcie regionu.....	210
3. Europejska Karta Samorządu Regionalnego (EKSR).....	213
4. Region w ujęciu Unii Europejskiej.....	217
5. Koncepcja województwa samorządowego.....	219
6. Formy demokracji bezpośredniej.....	225
7. Organy samorządu województwa.....	227
A. Sejmik województwa.....	227
Organizacja wewnętrzna sejmiku województwa.....	230
Pozycja prawna radnego.....	233
B. Zarząd województwa.....	234
Marszałek województwa.....	238
Skarbnik i sekretarz województwa.....	239
8. Administracja zespolona.....	239

Rozdział ósmy

Zasada jawności i dostęp do informacji publicznej	243
1. Jawność działania władz publicznych i dostęp do informacji publicznej w prawie międzynarodowym.....	243
2. Prawo do informacji w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.....	247
3. Zasada jawności w ustawie o dostępie do informacji publicznej.....	249
A. Pojęcie informacji publicznej.....	251
Informacje szczególne podlegające udostępnieniu.....	256
B. Podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej.....	257
C. Formy udostępniania informacji publicznej.....	259
D. Ograniczenia jawności działania władz publicznych.....	265
E. Środki prawne służące w razie odmowy udzielenia informacji publicznej.....	266
4. Zasada jawności działania organów samorządu terytorialnego.....	267
A. Reguły ogólne.....	267
B. Zasada jawności podejmowania uchwał.....	268
C. Jawność gospodarki finansowej.....	269
D. Jawność aktów prawa miejscowego.....	271
E. Oświadczenia majątkowe.....	272
5. Uwagi końcowe.....	273

Rozdział dziewiąty

Pracownicy samorządowi	275
1. Pojęcie pracownika i pracodawcy samorządowego.....	275

2. Rodzaje stosunków pracy pracowników samorządowych oraz nawiązanie stosunku pracy w samorządzie terytorialnym.....	282
3. Dobór kandydatów do pracy w jednostkach samorządowych	289
4. Zmiana stosunku pracy pracownika samorządowego.....	295
5. Zawieszenie stosunku pracy pracownika samorządowego.....	296
6. Rozwiązanie i wygaśnięcie stosunku pracy pracownika samorządowego	297
7. Obowiązki pracownika samorządowego	301
8. Uprawnienia pracownika samorządowego.....	305

Rozdział dziesiąty

Ograniczenia antykorupcyjne dotyczące funkcjonariuszy samorządowych.....	313
1. Wprowadzenie	313
2. Przyczyny korupcji.....	315
3. Przepisy antykorupcyjne w samorządzie terytorialnym.....	317
4. Pojęcie funkcjonariusza publicznego w przepisach antykorupcyjnych	319
A. Pojęcie zawarte w Kodeksie karnym	319
B. Pojęcie zawarte w ustawie o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa	325
5. Ograniczenia dotyczące radnych	331
A. Zakaz łączenia mandatu radnego z innymi funkcjami.....	331
B. Zakaz zawierania umów z radnymi.....	332
C. Zakaz podważania zaufania wyborców i nadużywania sprawowanej funkcji	333
D. Ograniczenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej	334
E. Zakaz uczestniczenia we władzach spółek handlowych.....	337
F. Zakaz posiadania akcji lub udziałów.....	338
G. Wyłączenie z głosowania w sprawie dotyczącej interesu prawnego radnego	338
6. Ograniczenia dotyczące pozostałych funkcjonariuszy samorządowych....	339
A. Zakazy wynikające z ustawy antykorupcyjnej	339
B. Zakazy wynikające z ustaw samorządowych.....	343
C. Zakazy i ograniczenia wynikające z ustawy o pracownikach samorządowych	345
7. Instrumenty służące ocenie i kontroli funkcjonariuszy samorządowych	347
A. Oświadczenia majątkowe	348
B. Rejestr korzyści.....	353

Rozdział jedenasty

Formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego.....	355
1. Związki międzygminne, związki powiatów i związki powiatowo-gminne.....	355
A. Organizacja związku.....	360

B. Kompetencje organów związku	362
Mienie związku.....	364
2. Stowarzyszenia gmin, powiatów i województw	365
3. Porozumienia	368
4. Partnerstwo publiczno-prywatne	370
5. Kontrakt wojewódzki/terytorialny	371
 Rozdział dwunasty	
Zadania samorządu terytorialnego	373
1. Podział zadań samorządu	373
2. Zadania własne	374
3. Zasada monizmu zadaniowego	376
4. Koncepcja podziału zadań samorządu we współczesnym ustawodawstwie polskim.....	377
A. Gmina.....	379
B. Powiat.....	381
C. Województwo.....	386
 Rozdział trzynasty	
Akty prawa miejscowego samorządu terytorialnego	391
1. Pojęcie prawa miejscowego	391
2. Miejsce aktów prawa miejscowego w hierarchii źródeł prawa	397
3. Rodzaje aktów prawa miejscowego samorządu terytorialnego	402
A. Kryterium rodzaju upoważnienia ustawowego	402
B. Kryterium podmiotowe.....	402
C. Kryterium przedmiotowe	403
D. Kryterium przedmiotowo-formalne	403
E. Kryterium przedmiotowe uzupełnione kryterium rodzaju upoważnienia ustawowego.....	403
4. Akty normatywne stanowione przez organy samorządu terytorialnego.....	405
A. Gminne akty prawa miejscowego	405
B. Akty prawa miejscowego stanowione przez powiat.....	412
C. Akty prawa miejscowego stanowione przez województwo.....	419
D. Hierarchia aktów prawa miejscowego samorządu terytorialnego.....	420
5. Procedura uchwałodawcza.....	422
A. Przygotowanie projektu uchwały.....	422
B. Postępowanie z projektem uchwały na sesji rady (sejmiku)	424
C. Promulgacja i wejście uchwały w życie	426
 Rozdział czternasty	
Dochody jednostek samorządu terytorialnego	431
1. Pojęcie dochodów jednostek samorządu terytorialnego i ich klasyfikacja....	431

A. Źródła dochodów gminy	434
B. Zasady ustalania i gromadzenia dochodów	435
C. Kompetencje gminy w zakresie kształtowania dochodów własnych.....	436
2. Ustalanie stawek podatków i wysokości opłat lokalnych oraz udzielanie ulg i zwolnień	436
3. Samoopodatkowanie mieszkańców.....	439
4. Pozyskiwanie środków o charakterze zwrotnym (przychodów).....	440
5. Uzyskiwanie dochodów z gospodarowania mieniem	442
6. Ustalanie opłat i cen za usługi związane z eksploatacją obiektów i urządzeń użyteczności publicznej	443
7. Subwencja ogólna	444
8. Podatki lokalne	445
A. Podatek od nieruchomości.....	445
B. Podatek od środków transportowych.....	446
C. Podatek rolny	447
D. Podatek leśny.....	449
E. Karta podatkowa	450
F. Podatek od spadków i darowizn.....	450
G. Podatek od czynności cywilnoprawnych.....	451
9. Opłaty lokalne.....	452
A. Opłata targowa.....	452
B. Opłata miejscowa i uzdrowiskowa.....	454
C. Opłata skarbowa	455
D. Opłata z tytułu posiadania psów.....	456
E. Opłata adiacencka	457
F. Opłata eksploatacyjna.....	458
G. Opłata reklamowa	459
10. Zmiany w systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego wprowadzone ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego	460

Rozdział piętnasty

Mienie gmin, powiatów i województw samorządowych	463
1. Pojęcie mienia samorządowego.....	463
2. Pochodzenie mienia gminnego	471
A. Przejęcie mienia.....	472
B. Nabycie mienia.....	476
3. Pochodzenie mienia powiatów i województw samorządowych.....	479
4. Zarządzanie mieniem samorządowym.....	485
A. Pojęcie zarządzania mieniem samorządowym.....	485
B. Zasady zarządzania mieniem samorządowym.....	487
Zasada samodzielności	487
Zasada szczególnej staranności.....	491

5. Oświadczenia woli.....	492
6. Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego.....	494
A. Pojęcie działalności gospodarczej.....	494
B. Formy prowadzenia działalności gospodarczej przez samorząd terytorialny.....	497
Samorządowy zakład budżetowy.....	497
Spółki prawa handlowego.....	499
Powierzenie zadań z zakresu gospodarki komunalnej.....	501
Formy szczególne.....	504
C. Uwagi końcowe.....	505

Rozdział szesnasty

Nadzór nad samorządem terytorialnym.....	507
1. Cele, funkcje i kryteria nadzoru.....	507
A. Cele nadzoru.....	507
B. Funkcje nadzoru.....	509
Funkcja strzeżenia prawa.....	509
Funkcja ochronna i wspierająca.....	510
C. Kryteria nadzoru.....	511
2. Organy nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego.....	513
A. Struktura organów nadzorczych w Polsce międzywojennej.....	513
B. Modele strukturalne nadzoru w krajach Europy Zachodniej.....	516
C. Współczesna polska struktura nadzoru.....	519
3. Środki nadzoru.....	523
A. Środki informacyjno-doradcze.....	523
B. Środki korygujące.....	525
Zatwierdzenie, uzgodnienie, zaopiniowanie.....	525
C. Wstrzymanie wykonania uchwały.....	527
D. Stwierdzenie nieważności.....	527
E. Wykonalność a prawomocność rozstrzygnięć nadzorczych.....	532
F. Zarządzenie zastępcze.....	535
G. Środki personalne.....	536
H. Sądowa kontrola rozstrzygnięć nadzorczych.....	539
4. Skarga do sądu administracyjnego wnoszona przez uprawniony podmiot na uchwały lub zarządzenia, bezczynność albo czynności faktyczne lub prawne organów samorządowych.....	540

Rozdział siedemnasty

Zarządzanie metropoliami.....	551
1. Wprowadzenie.....	551
2. Region metropolitalny w Niemczech.....	555
3. Regionalny Związek Ruhry.....	559

4. Dotychczasowe projekty.....	563
5. Projekty rozwiązań ustawowych.....	566
A. Wyniki prac grupy roboczej ds. określenia zasad współpracy w zakresie realizacji zadań infrastruktury obszarów metropolitalnych	567
B. Nadzór nad ustawowymi związkami metropolitalnymi.....	568
6. Koncepcja powiatu metropolitalnego Górnego Śląska i Zagłębia	575
A. Potrzeba reformy ustroju Aglomeracji Górnośląskiej	575
B. Charakter prawny powiatu metropolitalnego	579
C. Zakres działania i zadania powiatu metropolitalnego	580
D. Władze powiatu.....	584
E. Mienie powiatu	586
F. Finanse powiatu.....	586
G. Związki, stowarzyszenia i porozumienia.....	587
H. Nadzór nad działalnością powiatu	587
I. Skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.....	588
7. Ustawa z 9.10.2015 r. o związkach metropolitalnych	588
8. Ustawa z 9.03.2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim	594